

Akční plán **opatření proti šíření bakterie** ***Xylella fastidiosa* v ČR pro rok 2017**

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
Sekce rostlinolékařské péče
připravil Petr Kapitola z podkladů ÚKZÚZ

Obsah prezentace

- Co je to akční plán
- Proč vzniknul akční plán ÚKZÚZ pro *Xylella fastidiosa* (Xf)
- **Plán eradikace**
- **Průzkum v dotčených provozovnách a okolí**
- **Průzkum ve všech zahradních centrech**
- **Kontroly dovážených rostlin před jejich distribucí**
- **Informační kampaň**

Co je to akční plán

- Akční plán (obecně) popisuje opatření, která je třeba přijmout v konkrétní fytosanitární situaci, zejména po zjištění výskytu karanténního škodlivého organismu
- Cílem akčního plánu ÚKZÚZ pro bakterii *Xylella fastidiosa* (Xf) na území ČR je **zamezit její zavlékání a šíření se zřetelem na stávající rizika (podezření či potvrzení výskytu Xf v ČR na rostlinách dodaných ze zahraničí)**
- Akční plán vychází z pohotovostního plánu pro Xf
- Součástí je také informační kampaň zaměřená na zvýšení povědomí veřejnosti o rizicích Xf

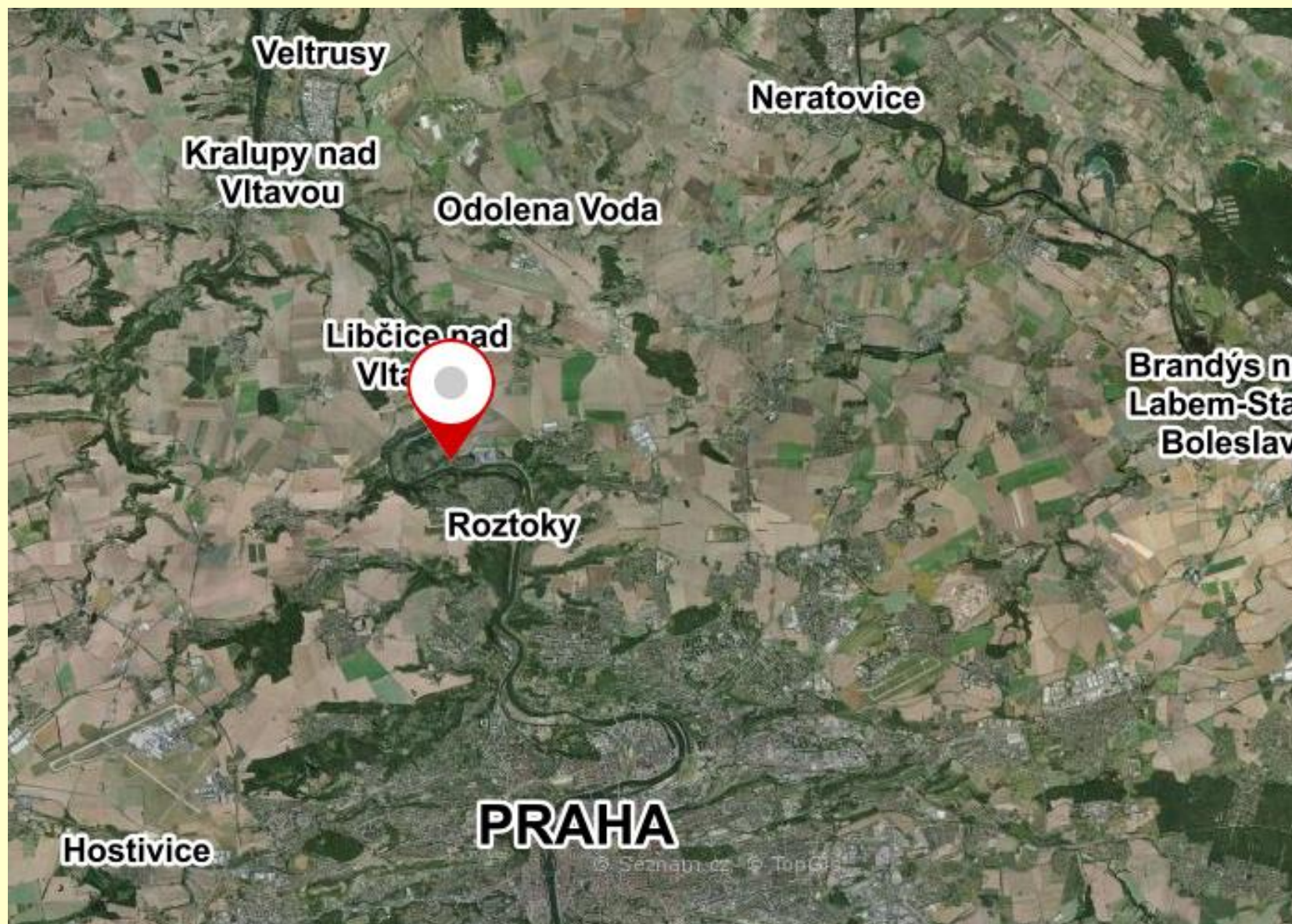

Důvod vzniku akčního plánu

- Primárním důvodem bylo podezření na výskyt Xf v jedné dohledané rostlině **vítodu myrtolistého** ze Španělska, po pozitivních výsledcích předběžných testů v diagnostické laboratoři ÚKZÚZ
- Nyní se toto podezření považuje za nepotvrzené
- Trvá podezření na Xf u **2 rostlin datlovníků**, které byly pěstovány společně s podezřelým vítodem v jednom domě v Husinci u Prahy

Lokalita: **Husinec u Řeže** (okres Praha-východ)

Podezření na Xf ve vítodu (1)

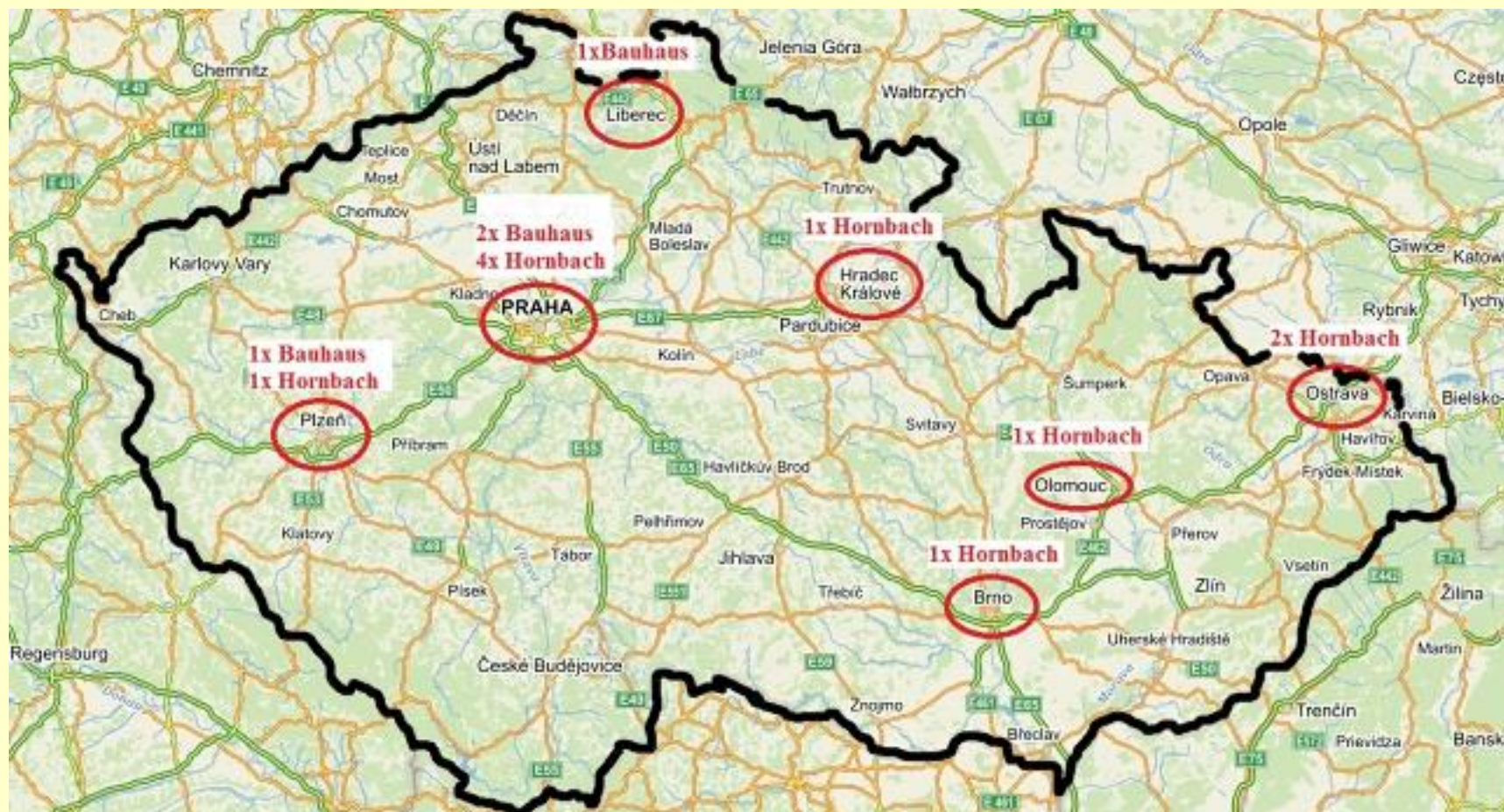
- **1.2.2017:** NPPO Španělska informuje ÚKZÚZ, že v květnu 2016 česká firma koupila 56 rostlin vítodu myrtolistého ze 2 školek podezřelých z výskytu Xf

PASAPORTE FITOSANITARIO C.E.		
ESPAÑA - ANDALUCÍA		
Nº de Registro del Productor / Comerciante / Importador		ES-01-04/0262
Nombre latino		Cantidad
☐ R.P.	Nº Registro del Productor/ Importador primero	
Pais de Origen:		ESPAÑA

- **3.-6.2.:** ÚKZÚZ dohledal jedinou rostlinu vítodu – u majitele firmy
- **7.2.:** Španělsko prohlašuje tyto školky za prosté Xf

- Ostatních 55 rostlin prodáno konečným spotřebitelům přes prodejny Bauhaus a Hornbach:
 - 44 v ČR (**14 „dotčených“ prodejen** ve městech vyznačených na mapě)
 - 11 na Slovensku

Podezření na Xf ve vítodu (2)

- Rostlina silně poškozená mrazem a téměř odumřelá
- Po neúspěšném pokusu o její regeneraci ovzorkována
- **24.2. zahájeno testování v laboratoři ÚKZÚZ**

Foto: L. Málková, ÚKZÚZ

Podezření na Xf ve vítodu (3)

Laboratoř ÚKZÚZ:

- Testování podle diagnostického protokolu EPPO PM 7/24(2)
– dvěma metodami, které jsou v laboratoři ÚKZÚZ validovány
- Část dílčích vzorků pozitivní - **celkový závěr: pozitivní**
- Zaslány vzorky do zahraničí pro konfirmační diagnostiku

Laboratoř AGES (Rakousko):

- výsledky lab. ÚKZÚZ nevyvráceny

Laboratoř v Bari (Itálie):

- testování více metodami, včetně metod citlivějších
- většina metod – kromě metody ÚKZÚZ – negativní výsledek
- **celkový závěr: negativní**

Podezření na Xf v datlovnících (*Phoenix* sp.)

- Inspektoři ÚKZÚZ odebrali vzorky z dalších rostlin uvnitř budovy v Husinci: *Citrus* sp., *Laurus nobilis*, *Olea europaea* subsp. *sylvestris*, *Phoenix* sp.
- **Směsný vzorek ze 2 rostlin datlovníku** – testováno v lab. ÚKZÚZ s výsledkem podezření na Xf
- **Konfirmační diagnostika v lab. v Bari:**
 - vzorky zaslaných extraktů DNA testovány jako negativní
 - k dalšímu testování budou do Itálie zaslány vzorky rostlin (až italská strana vyřídí povolení)
- **Stav podezření na Xf v datlovnících dosud trvá**

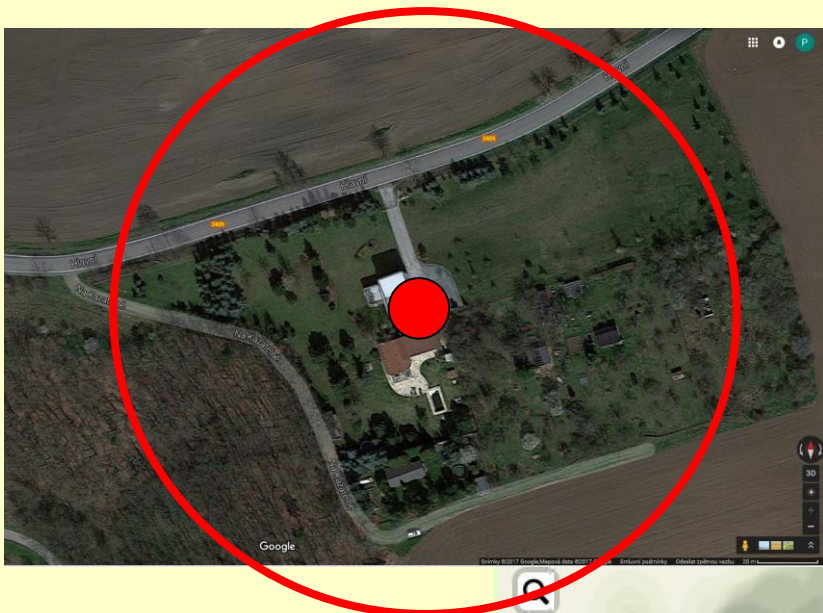
Eradikační opatření (1)

- V případě, že výsledky diagnóz rostlin datlovníků v Bari budou pozitivní
- V místě podezření na výskyt v Husinci u Řeže, kde byly podezřelé rostliny vítodu a datlovníku umístěny

Zde se vymezí:

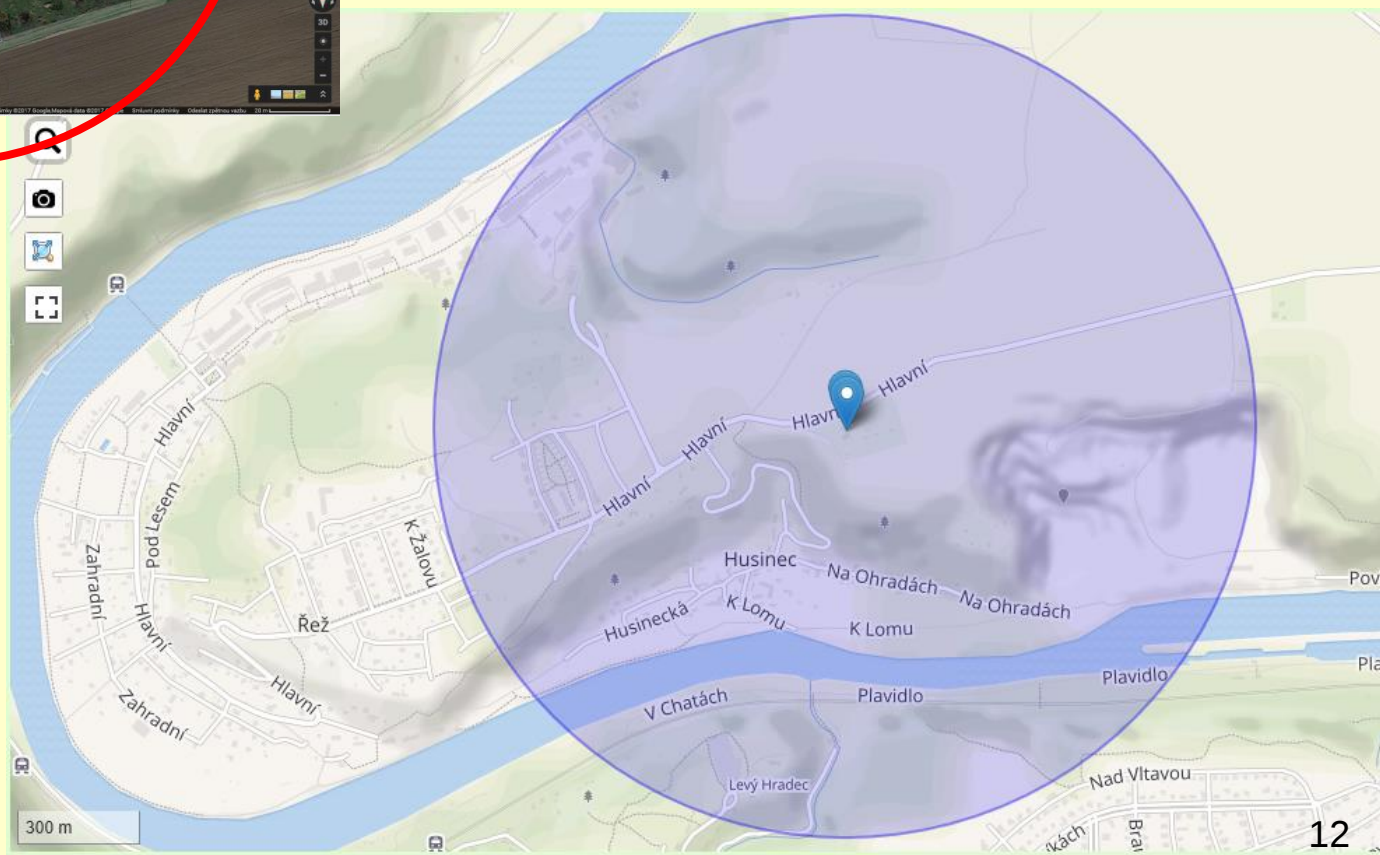
- **zamořená zóna + okruh 100 m od hranic této zóny**
- **nárazníková zóna v okruhu 1 km od hranic zamořené zóny**

**zamořená zóna
+ okruh 100 m**

nárazníková zóna (poloměr 1 km):
katastry obcí
Husinec, Řež, Klecany, Roztoky

Eradikační opatření (2)

Opatření v okruhu 100 m od hranic ZZ, která by byla nařízena formou MRO jednotlivým fyzickým a právnickým osobám:

- **likvidaci hostitelských rostlin a všech ostatních rostlin s příznaky**
- **ošetření proti přenašečům Xf**
- **zákazu přemísťování dotčených rostlin z tohoto území**

Eradikační opatření (3)

Opatření, která by byla nařízena v 1km nárazníkové zóně:

- **zákaz přemísťování (např. nákup, prodej) všech dotčených rostlin**, s výjimkou prodeje rostlin fyzicky zajištěných proti kontaktu s křísy (v souladu s prováděcím rozhodnutím Komise (EU) 2015/789, resp. nařízením ÚKZÚZ čj. UKZUZ 063103/2016)
- na příjezdových cestách **označení vymezeného území** značkami upozorňujícími na výskyt Xf po projednání s příslušnými orgány (obecní úřady, policie ČR).
- formou nařízení ÚKZÚZ blíže neurčenému počtu osob
- katastry obcí Husinec, Řež, Klecany, Roztoky

Eradikační opatření (4)

Vymezovací průzkum:

- odběry vzorků z příznakových i bezpříznakových dotčených rostlin v NZ ve čtvercové síti 100 x 100 m, a to postupně směrem od 100 m okruhu vymezeného okolo ZZ k hranicím NZ.
- ODIA (a případně pověřené /externí/ diagnostické laboratoře) zajistí průběžné testování těchto vzorků.

Průzkum v dotčených provozovnách firem Bauhaus a Hornbach

- provozovny firem Bauhaus a Hornbach (včetně okolí), kam bylo dodáno 44 ks předmětných výtodů ze Španělska
 - intenzivní průzkum na principu předběžné opatrnosti
 - termín průzkumu od poloviny května do poloviny července
-
- a) Průzkum zaměřený na **dotčené pokojové rostliny**, které mohly být v prodejně od loňského roku
 - b) **Průzkum výskytu přenašečů** ve vnitřním prostoru zahradnického úseku provozovny žlutými lepovými deskami
 - c) Průzkum výskytu přenašečů v okolí do 100 m od provozoven Bauhaus a Hornbach pomocí žlutých lepových desek
 - d) Průzkum zaměřený na **hostitelské rostliny**, v případě jejich nepřítomnosti na dotčené rostliny, **v okolí do 100 m** od dotčených provozoven Bauhaus a Hornbach

Intenzivní detekční průzkum v zahradních centrech

- Průzkum výskytu Xf v **dotčených i nedotčených provozovnách firem Bauhaus a Hornbach a v ostatních zahradních centrech**
- Během roku 2017
- Vizuální prohlídky a v případě podezřelých příznaků odběr vzorků k laboratornímu testování
- Průzkum **nově nabízených prioritních rostlin** (viz další snímek)
- **Přednostně z Francie, Itálie, Španělska a třetích zemí**

Nejrizikovější rostliny prioritně sledované při průzkumech a kontrolách

1. oleandr obecný
2. olivovník evropský
3. vítod myrtolistý
4. myrobalán třešňový, mandloň obecná, broskvoň obecná, třešeň obecná
5. kávovník
6. réva vinná
7. javor klen
8. růže mnohokvětá
9. levandule lékařská, l. smilovitá, l. zoubkatá, rozmarýn lékařský, myrta obecná

Kontroly dovážených rostlin před jejich distribucí

- Cíl: zachytit případné napadené zásilky rostlin ze třetích zemí a dodávky rostlin z jiných členských států EU ještě před jejich prodejem odběratelům
- **Přednostně z Francie, Itálie, Španělska a třetích zemí**
- **RL kontroly ještě před rozvozem rostlin tuzemským prodejcům** – ve vstupních místech dovozní kontroly zásilek ze třetích zemí, jinak pokud možno v překladištích, v případě přímé dodávky bezprostředně po doručení tuzemskému prodejci.
- Kontroly připojení rostlinolékařských pasů k těmto rostlinám a zjišťování příznaků napadení Xf, vzorkování a testování příznakových rostlin

Kontroly dovážených rostlin před jejich distribucí

- **Testované partie rostlin nebudou moci být uvolněny na trh před ukončením testů s negativním výsledkem**
 - Bude nařizováno úředním opatřením – zákaz uvedení příslušné partie na trh do výsledku diagnostického rozboru a fyzické oddělení této partie od všech dotčených rostlin, tzn. umístění partií rostlin v prostoru bez přístupu přenašečů Xf; tedy ve zcela stavebně oddělené místnosti nebo prostoru, anebo pod sítí proti hmyzu s oky maximálně 1,5 mm
- Tyto vzorky se budou testovat přednostně, aby partie rostlin nebyly zbytečně dlouho zadržovány (předpokládaná doba testování v případě negativního výsledku je 5 pracovních dnů ode dne doručení vzorku); **úřední opatření se zruší neprodleně po obdržení negativního výsledku testu.**

Kontroly dovážených rostlin před jejich distribucí

- Termín kontrol: od poloviny května do konce roku 2017
- Kontroly překladišť nebo míst dodávky operativně podle získaných informací o přítomnosti rostliny podléhající kontrole
- Místa kontrol upřesněna na základě informací poskytnutých k tomuto účelu dovozci, dodavateli a prodejci
- ÚKZÚZ oslovil dopisem dovozce, dodavatele a prodejce dotčených hostitelských rostlin původem mimo ČR a požádal je o sdělení adres míst/provozoven, kde dochází k distribuci těchto rostlin, a o upřesnění, jak často a kdy dochází k nákupu nových partií dotčených rostlin ze zahraničí.
- ***ÚKZÚZ již řadu informací obdržel - děkujeme***

Informační kampaň

- a) články v tisku, informace pro rozhlas a televize
- b) webové stránky ÚKZÚZ
- c) jednání a písemná komunikace s prodejci (firmy Hornbach a Bauhaus), pěstitelskými svazy, Ministerstvem zemědělství
- e) vydání nové listovky (brožury) s podrobnými informacemi o bakterii Xf
- f) vydání informačního letáku oslovujícího veřejnost se základními informacemi o bakterii Xf, možnostech omezování rizik a s místně příslušnými kontakty na inspektory ÚKZÚZ
- g) dnešní odborný seminář
- h) konference pořádaná ÚKZÚZ na téma „Rostlinolékařská rizika v Evropské unii“ dne 30. 5. 2017, jedním z témat je i informace o Xf
- i) umístění informačních plakátů do dotčených provozoven firmy Hornbach

Děkuji za pozornost

